

Tove Ditlevsen genlæst: En skrift vi kan klynge os til i livets kriser

Publiceret 12/06/2021 i [Bøger/Kultur](#) af [Christine Lind Ditlevsen](#)

Print

BØGER // ANMELDELSE – Tove Ditlevsen er, mener anmelder Christine Lind Ditlevsen, uopslidelig. Ikke bare som litterær stjerne, men som arbejderklasseforfatter, der tager os med ind i baggårdene, i barnekammeret og på kontoret, hvor redaktøren åndsfraværende tager hende på røven, mens han køber hendes digte.

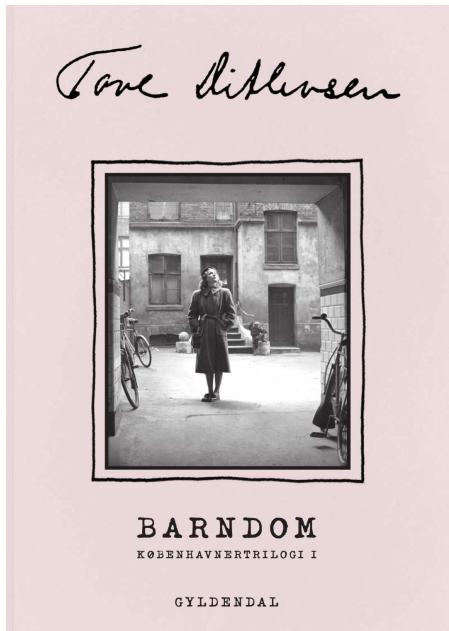
Jeg læste Tove Ditlevsen i folkeskolen, men glemte hende som en forfatter, jeg skulle læse. Hun blev en Karen Blixen for mig, en særlig vigtig historisk og litterær person, som gennem sin blotte eksistens virkede i mig.

Tove-hypen, som for nogle år siden blev igangsat af yngre kunstneres interesse for arbejderhelten, har lige fået et ekstra spark med udgivelsen af ”The Copenhagen Trilogy” på Penguin Classics i 2019 og i [januar 2021](#) på forlaget Farrar, Straus and Giroux. Og nu også, kan man læse i pressemeddelelsen, i 27 andre lande.

Det er værdifuld spredning af nationalguld, navnlig da Tove Ditlevsen har måttet vente 40 år efter sin død på anerkendelsen.

Men hvor meget den end malkes, står forfatterskabet skinnende og på en gang både tidløst og eviggyldigt.

Straks efter udkommer nærværende "Københavnstrilogi" fra Gyldendal (i paperback på billigt papir og med autentisk Tove-signatur på fronten), desuagtet at forlaget siden 2015 har genudgivet stort set hele bagkataloget ad flere omgange i individuelle bind, samlet som flere bind i ét og som tværgående smårapserier. Selv Jens Andersens biografi fra 1997 genudgives nu. Den ko skal malkes.

Men hvor meget den end malkes, står forfatterskabet skinnende og på en gang både tidløst og eviggyldigt, og mine læselængsler rækker nu igen ud mod Tove Ditlevsens romaner og digte.

Barndommen er vævet af druk og tabte håb

Tiden var en anden. Afsavn og begrænsningernes mismod ligger dagens læsere fjernt, men måske derfor fremstår Tove Ditlevsens erindringer så rene og sandfærdige. De sodsværtede københavnerbilleder af baggårdene, gadelygterne, mejeriet og bageren, mænd med hat og stok og kvinder med et barn ved hver hånd og ét i maven sluger man som moderne læser, fordi de er symboler på en simplere tid, men også fordi man i dem kan se sin egen lykke over at være født til et liv med mange flere privilegier.

Tove Ditlevsen skriver vidunderligt og frygteligt om forholdet til moren, og om måden hendes skygge og lys stemmer alt i barnets liv.

Barndommen er så kort i 1920'erne, og den er vævet af de voksnes vold, druk, fattigdom og tabte håb, som det ensomme barn både drømmer sig ind i og væk fra. Tove Ditlevsen skriver vidunderligt og frygteligt om forholdet til moren, og om måden, hendes skygge og

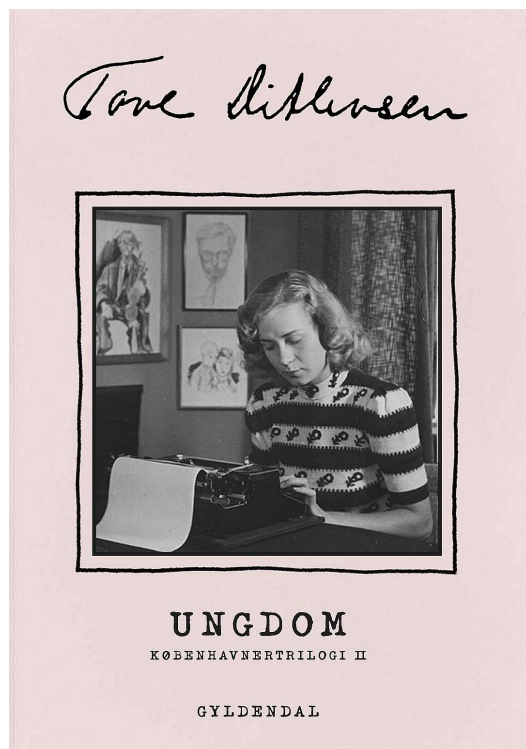
lys stemmer alt i barnets liv. Her fra morgenen, som er blevet ødelagt ved, at Tove kastede sit blik i en forkert retning. Herefter er der kun ubehageligheder at vente fra moren:

”Når håbet således var knust, klædte min mor sig på med voldsomme og irriterede bevægelser, som om hvert klædningsstykke var en fornærmelse mod hende. Jeg skulle også klæde mig på, og verden var kold og farlig og uhyggelig, for min mors dunkle vrede mundede altid ud i, at hun slog mig i ansigtet eller skubbede mig over med kakkelovnen. Hun var fremmed og gådefuld, og jeg tænkte mig, at jeg var blevet forbyttet som spæd, og at hun slet ikke var min mor. [...] Inde i mig begyndte lange underlige ord at krybe hen over mit sind som en beskyttende hinde. En sang, et digt, noget dulmende og rytmisk og uendeligt melankolsk, men aldrig sørgeligt og trist, som jeg vidste at resten af min dag ville være sørgelig og trist.”

Flugten til ordene foretages på den måde tidligt og solidt, for næsten intet er, som Tove håber. Hun ved tidligt, at den eneste måde at slippe ud af barndommen på er ved at blive voksen, men med friheden kommer langt større problemer end ikke at stå sin mor nær og blive nødt til at spille dum i skolen for ikke at få tæsk.

Skrivemaskinen er den ægte lykkebringer

Den unge voksne lider under arbejdet, under følelsen af at være grim og forkert og under savnet efter kærlighed og frihed. Det ægte jeg, digter-jeg'et, venter i den trætte og forvirrede dagligkrop, men får foreløbig kun lov til at udfolde sig gennem lejlighedsange.

Tove drømmer om at møde mennesker som hr. Krogh, en antikvarboghandler, som låner hende "Syndens blomster" af Baudelaire. Hun mister kontakten med ham og længes siden efter mennesker, der elsker bøger.

Kærligheden går ikke ret godt. Frugtesløse byture følges af en kysk forlovelse for, lige inden andet binds slutning, at kulminere i en spæd interesse fra en 30 år ældre mand. Interessen går i første omgang på et af Toves digte, for manden er Viggo F. Møller, redaktør af Vild Hvede (senere Hvedekorn). Man mærker lykken og håbet vælde op i den unge Tove og hepper voldsomt, mens man læser, selv om man jo ved, at forfattereskabet ender godt.

Tomheden breder sig i hende, hver gang hun har afleveret et manuskript til redaktøren, for skrivemaskinen er den ægte lykkebringer.

Først skal forfatterinden in spe dog igennem "Gift" (tredje bind), som giver Tove Ditlevsen fire ægtemænd, hvoraf kun halvanden er noget ved. Den gift, der er tale om, er både ægteskabet, der med alle dets pligter slet ikke er så tillukkende for Tove som skriften – og stoffet petidin, som hun i et senere bliver dødeligt afhængig af.

Hendes første digtsamling "Pigesind" er blevet udgivet, Tove Ditlevsen kan nu kalde sig forfatter, og i sit første ægteskab med nævnte Viggo F., skriver hun hemmeligt på en roman. Når hun ikke skriver, går hun ud med en række andre unge forfattere, herunder Piet Hein, som trænger sig ind på hende og til sidst lykkes med at få hende fra Viggo F.

Hun er stadig kun i begyndelsen af tyverne, bor på pensionat og er ensom. Tomheden breder sig i hende, hver gang hun har afleveret et manuskript til redaktøren, for skrivemaskinen er den ægte lykkebringer.

En lille smule sindssyg

Men hun falder alligevel for en ung mand, Ebbe Munk. Omgangskredsen er som Ebbe studenter, der er så fattige, at de må leve af svampe, der gror på lossepladsen. Festerne er mange og vilde, men man lever også alvorligt; gør modstand mod besættelsesmagten og passer sine børn.

Desværre møder Tove Ditlevsen ved en af de fester en nyuddannet læge, som hun i fuldskab er sammen med. Hun bliver gravid, og lægen hjælper hende med en abort (i øvrigt er illegale aborter en ikke lille del af hele trilogien). Denne læge, Carl T. Ryberg, der ifølge eget udsagn er "en lille smule sindssyg", giver hende under indgrebet stoffet petidin, en slags opioid, der gør hende akut afhængig.

Hun vil alt, bare hun får sine stoffer. Da hun til sidst kun vejer 30 kilo og må bæres rundt, ringer hun i et anfald af rationalitet til en læge, der får hende indlagt til afvænnning.

Den rus, hun plejer at finde i skrivningen, bliver nu ligegyldig. Kærligheden også, både til Ebbe og datteren Helle. Hun forlader Ebbe og gifter sig med Carl (de er gift fra 1945 til 1950), som udnytter hendes afhængighed til både at voldtage hende og binde hende til sig med et barn. Hun vil alt, bare hun får sine stoffer.

SIDSTE BIND I TRILOGIEN MED DEN

DOBBELTTYDIGE TITEL "GIFT"

I "Gift" hedder det, at Tove Ditlevsen ikke kunne skrive efter et par års samliv med Carl, petidinen og et andet stof butalgin (metadon), men ifølge værklisen udgav hun mellem 1947 og 1950 digtsamlingen "Blinkende lygter", novellesamlingen "Dommeren" og "Kærlighedsdigte". En imponerende bedrift af en narkoman. Da hun til sidst kun vejer 30 kilo og må bæres rundt, ringer hun i et anfald af rationalitet til en læge, der får hende indlagt til afvænning.

Både narkomanien og afvænningsen er beskrevet helt uden omsvøb. Fra den hjerte- (og hjerne-)løse tilstand, der træder i stedet for et aktivt liv, hvor relationer, rutiner og reaktioner en for en falder fra. Til afvænningsens spædbarnstilstand, hvor forfatteren, skrigende og fastbundet med hovedet stift løftet med øjnene klæbende til armbåndsuret, kun lever for den næste sprøjte. Det bliver siddende længe efter.

Revet til bunds

"Gift" slutter med de første år af livet med den navnkundige redaktør [Victor Andreasen](#). Han lyder her som en helt og en fremragende ægtemand – et billede Tove Ditlevsen brød ned i sine senere bøger, men sandt er det, at han flåede hende ud af narkomanien.

Som trilogi hænger bøgerne internt godt sammen. Det drømmende barn fra første bog, der i en hemmelig notesbog skriver alle sine dybe følelser ned, bliver i tredje bog revet til

bunds af sit stofmisbrug. Helt derud, hvor kun følelseløsheden hersker. En digters liv må være stærkt, måske også så stærkt, at det tager livet af hende. Hendes skrift er den line, vi andre i livets kriser kan klynge os til.

[LÆS FLERE INDLÆG AF CHRISTINE LIND DITLEVSEN HER](#)

Københavntrilogi (Barndom, Ungdom og Gift), Gyldendal, 2021.

Alle fotos, covers, Gyldendals billedarkiv.

- CHRISTINE LIND DITLEVSEN
- SENESTE ARTIKLER

Christine Lind Ditlevsen (f. 1971) bor et sted, der er alt for småborgerligt til at blive afsløret her. Tæt på en sø. Forfatterens store interesse er - udover at bevare sit familieliv - at aflive hverdagen. Disse to interesser kan i nogen grad siges at være modstridende.

Top 5

- 1: Tekster med vinger
- 2: En helt tom by tidligt om morgenen
- 3: Farven turkis
- 4: At opdage nye mennesker, bøger, musik
- 5: Kyoto (en drink)

Med fredag lørdag søndag (2015) var Christine Lind Ditlevsen nomineret til Bogforums Debutantpris 2015 samt Læsernes Bogpris 2016.